

Covid-19 krīzē gan ieguvumi, gan zaudējumi

ILZE GALKINA

Šoreiz uzrunājām ražotājus, lai noskaidrotu, cik un kā viņus ietekmē ārkārtējā situācija produkcijas pārdošanā, kāda ir iedzīvotāju pirktspēja, vai tiek veidoti uzkrājumi noliktavās, ja nepildās piegāžu līgumi.

Kocēnu novada Bērzaines pagasta z/s “Zilūži”, sākoties 2013. gada krīzei pienācīgā, izlēma nevis likvidēt govīs, bet paplašinājās un sāka no piena ražot produkciju. Tā tika izveidota preču zīme “Grasbergs”, iegādāti vairāki speciāli aprīkoti mikroautobusi pārtikas produkcijas vešanai, atvērts tirdzniecības kiosks Valmierā un realizēts biežpiens, krējums, saldējums, kefīrs, siers, sviests. Martā, sākoties koronavīrusa ierobežošanas pasākumiem, protams, bijis satraukums, kas notiks, taču līdztekus plānota iespēja arī šo krīzi pārvarēt.

Valts Grasbergs, saimniecības un preču zīmola “Grasbergs” vadītājs: “Mums vairs nav problēmu. Pa šiem ārkārtējās situācijas dažiem mēnešiem ir palielinājies pieprasījums un tātad likumsakarīgi arī ražotās produkcijas apjoms. Iemesls – cilvēki var pie mūsu busiņiem iepirkties bez liela satraukuma par pulcēšanos baros un telpās lielveikalos, jo viss notiek svaigā gaisā. Vēl vairāk – mēs esam sākuši pildīt pat tādas kā autoveikala funkcijas, jo zvanīja uzņēmēji un jautāja, vai mēs līdztekus saviem piena produktiem nevarētu vest un tirgot arī viņu ražojumus. Piekritām. Tagad piegādājam medu, ziedputekšņus, “Ķelmēnu” maizi, “Iecēnu delikateses”, graudaugu produkciju no “Kaņepītēm”, “Absolūts ēd” garšvielas un daudz ko citu Latvijā ražotu. Vēl šajos krīzes mēnešos tīmekļa vietnē www.grasbergs.lv ir izveidots e-veikals, kurā var noformēt pasūtījumu. Mūsu veikaliņam Valmierā pagarinājām darba laiku, jo arī to apmeklēt ļoti daudz pircēju.”

Piena pārstrādes uzņēmumam “Elpa” Kazdangā Covid-19 krīze diemžēl ieviesusi negatīvas korekcijas un produkcijas piegādes apjoms ievērojami krities. Tas tādēļ, ka darbu pārtraukušas skolas, pirmsskolas iestādes un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi, kuri bija vieni no lielākajiem “Elpas” klientiem.

SIA “Elpa” valdes priekšsēdētājs Gundars Sisenis: “Patlaban iet smagi. Mēs savā darbībā jau gadiem orientējamies uz stabilitāti, nopietnu patērētāju un nepieļāvām domu, ka valsts un pašvaldības iestādes tiks slēgtas, tām nevajadzēs mūsu produktus un mēs paliksim bez ieņēmumiem. Mūsu prakse ir ilgtermiņa līgumi par piegādēm, kam atbilstoši saražojām piena produktus, tostarp “Skolas pienu”, bet tagad jau nav pat kam piegādāt. Tomēr zemnieki govīs slauc, pienu mums ved, mēs ražojam produkciju, bet pārdošana nenotiek – ieņēmumu nav. Šobrīd vēl saistības ar piena ražotājiem pildām, tomēr pieļauju, ka iepirkuma cenas vajadzēs pārskatīt. Ceram uz atbalstu no Lauku atbalsta dienesta un finanšu institūcijas Altum, jo negribam atbrīvot ne uzņēmumā strādājošos, ne arī samazināt piena iepirkšanas apjomu. Jā, ir mums noliktavas un saldētavas, kur produkciju kādu laiku var glabāt, bet reizē tas nozīmē, ka esam “iesaldējuši” arī naudu, plānotos līdzekļus tālākai ražošanai un attīstībai, samaksai zemniekiem. Cenšamies reklamēties presē, internetā, jo mūsu produkcija ir ļoti laba. Daudz ko sākām fasēt mazākos iepakojumos, lai var likt skolēniem pārtikas pakās, bet atkal saskārāmies ar nākamo problēmu – pašvaldības labāk izvēlas importēto un lētāko, nevis pašmāju produkciju. Tāda diemžēl ir praktiskā puse vārdos paustajam atbalstam vietējiem uzņēmējiem.”

Kazkopības saimniecība “Līvi” Madonas novada Bērzaunes pagastā ražo ekskluzīvu produkciju – kazas piena sieru, bet pirms Covid-19 krīzes gardēži varēja nobaudīt tomātu zupu ar šī siera piedevu, jo “Līvi” darbojas arī tūrisma jomā.

“Līvu” saimniece Dace Meldere atzīst, kaut arī kazas piena siera veidiem ir savs pircēju loks, jūtot, ka kritas gan pirktspēja, gan lielveikalu pieprasījums: “Darbu turpinām, un labi, ka mums tagad tepat

saimniecībā, blakus ražotnei atvērts arī veikaliņš. Izlolota doma par tādu bija jau labu laiku, bet ārkārtējā situācija iedeva paātrinājumu. Mēs esam priecīgi, ka rodas pircēji un tie ir priecīgi, jo bez bažām un liekiem cilvēku pūļiem var iegādāties vēlamo. Ir pašiem arī kaut kas jāizdara, lai ražošana atmaksātos, nevar visu laiku tikai iet ar pastieptu roku un no valsts prasīt. Ja reiz pienācis tāds dīvains un saspringts laiks, tad jāspēj piemēroties. No tā, cik pats varēsi, būs atkarīga paša nākotne.”

PKS “Straupe” valdes priekšsēdētājs Imants Balodis līdztekus optimismam, ka kooperatīvam “klājas normāli”, spiests pieņemt nepopulāru lēmumu – piena iepirkuma cenu maijā tomēr samazināt: “Visu laiku maksājām stabili – 33,5 centus par kilogramu piena. Tagad par pusotru centu būs jāsamazina. Ir apgrozījuma kritums, jo slēgtas izglītības iestādes, kafejnīcas, kas bija ļoti lielas mūsu ražotās produkcijas daļas izmantotāji. Nupat tirgū vērojama diezgan negatīva tendence un reizē konkurence, jo tiek iepirkti lētāki piena produkti no Polijas, Lietuvas un Igaunijas. Vietējam ražotājam tādēļ ar savu, uzskatu, kvalitatīvāko preci jau sākas problēmas. Arī mēs kvalitātes latīņu esam nolikuši ļoti augstu un vismaz pagaidām lielveikalu spiedienam samazināt produktu cenu nepakļaujamies. Turklāt, kamēr “Straupe” ražoto pērk, mums jāiekrāj nākotnei, jāizveido drošības spilvens, lai varam atbilstoši samaksāt piena ražotājiem. Domāju, ka šīs importētās produkcijas īpatsvara analīzei un pārmērīgai ienākšanai Latvijas tirgū vajadzētu nopietni pievērsties kā presē, tā valdībā. Nav loģiski pašmāju uzņēmumus, kas ne tikai ražo produkciju, bet daudziem nodrošina arī darbu un algu, pakļaut šādai konkurencei. Kad jāuzstājas televīzijā, tad visi uzsver, cik liela nozīme saglabāt vietējos uzņēmumus, sargāt vietējo tirgu, bet atliek ieiet lielveikalā un palasīt, kas rakstīts uz piena produktu iepakojumiem. Nenoliedzu, tie ir lētāki, bet – vai kvalitatīvāki – cits jautājums. Un tad diemžēl rodas pārlicība, ka tirgus tiek sargāts no Latvijas uzņēmumiem, lai rastos vairāk brīvas vietas importētajai produkcijai.” ●